

VALMISTAJAT VARAUTUVAT LYIJYRAJOITUKSIIN

EU:n lyijyhaulikielto ja mahdollinen lyijyn totaalikielto saattavat muuttaa ase- ja patruunateollisuutta kovalla kädellä. Suomalaiset patruuna- ja asevalmistajat Nammo Lapua ja Sako kertovat, miltä tulevaisuus näyttää teollisuuden näkökulmasta.

TEKSTI ERJA PEKKALA

Sienettyneitä lyijy- ja kupariluoteja. Euroopan komission mielestä lyijyluotien aika on ohi.

Euroopan unioni hyväksyi viime vuonna esityksen lyijyhaulien käytön kieltämisestä kosteikoilla. Nyt EU:ssa halutaan lyijyn suhteen vieläkin järeämpiä toimia. Lyijyä pidetään ongelmallisena, koska sen pelätään päätyvän maastosta haulleina muun muassa lintuihin ja riistalihan mukana ihmisiin.

Euroopan kemikaalivirasto (ECHA) julkaisi helmikuun alussa ehdotuksen, jossa esitetään totaalikieltoa lyijystä valmistettujen luotien ja haulien käyttöön metsästyksessä. Poikkeuksia sallittaisiin muun muassa viranomaisten ja puolustusvoimien suhteen sekä urheiluammunnassa.

Selvitystyö käynnissä

Alalla on ryhdytty selvitystöihin. Tavoitteena on esittää perusteltua näyttöä siitä,

että totaalikielto tulisi vaikeuttamaan ja jopa lopettamaan eri tahojen toimintaa.

– Selvitämme asioita yhteistyössä muun muassa Suomen Metsästäjäliiton, eurooppalaisten patruunanvalmistajien yhdistyksen ja nyt erityisesti ruotsalaisten kanssa, sillä he eivät ole vielä päivittäneet lakiaan koskien lyijyttömien metsästysluiden vaatimuksia, kertoo patruunatehdas Nammo Lapua Oy:n myynti- ja markkinointipäällikkö **Erkki Seikkula**.

Hän uskoo, että joitakin rajoituksia on varmuudella tulossa. Asioiden keskenäisyydestä kertoo kuitenkin Seikkulan arvio rajoituksen vaikutuksista:

– Ääripäät ovat varmaankin teollisuuden näkökulmasta se, että tehtaita menee kiinni ja satoja henkilöitä jää työttömäksi. Ja toisessa päässä se, että pystymme kehittämään omaa tuotan-

Kaksi lyijyrajoitusta

Lyijyhaulikielto kosteikoilla

- On hyväksytty EU:ssa vuonna 2020.
- Menossa siirtymäaika, Suomen on valittava kansallisesti joko niin sanottu Ramsar-rajoitus tai totaalilyijyhaulikielto.
- Astuu voimaan Suomessa joko 15.2.2023 tai 15.2.2024 riippuen Suomen kansallisesta päätöksestä.

Ammuslyijyn ja kalastuspainojen täyskielto

- Euroopan kemikaalivirasto on antanut asiasta ehdotuksen.
- Lyijyn käyttö halutaan kieltää kaikessa metsästyksessä niin luodeissa kuin haulleissa.
- Ampumaradoilla lyijyn käyttö olisi sallittua erittäin rajatusti.
- Julkinen kuuleminen alkaa 24.3.2021 ja kestää kuusi kuukautta.

Lapuan lyijytöntä Naturalis-patruunaa on tehty kohta jo 20 vuotta. Lapualla on myös AirLock-niminen ilma- ja vesitiivis versio Naturaliksesta.

NAMMO LAPUA OY

Mahdollinen lyijykielto aiheuttaisi merkittäviä muutoksia tuotantoon.

toamme ja tuotteitamme niin, että olimme asian suhteen ensimmäisenä liikenteessä ja pystyisimme vastaamaan haasteeseen.

Vaikka ECHAN esityksessä rajataan viranomaistoimintaa sekä maanpuolustusta rajoituksen ulkopuolelle, ei Erkki Seikkula näe asiaa näin yksinkertaisena.

– Me valmistamme lyijysydämissiä luoteja esimerkiksi puolustusvoimille ja muille viranomaisasiakkaille. Jos tuotekehitys, valmistus ja myynti lyijyluodeilla lakkaisi, niin jopa Lapuan kokoiselle toimijalle saattaisi tulla haasteita saada pidettyä volyymit toimivalla ja järkevällä tasolla.

– Joka tapauksessa tuleva lyijyrajoitus vaikuttaa hyvin moneen asiaan ja sen

vuoksi kokonaisuus täytyy ajatella ja rakentaa niin, että esimerkiksi Suomen huoltovarmuus patruunoiden suhteen pysyy sille suunnitellulla tasolla.

Pienoiskiväärit pulassa

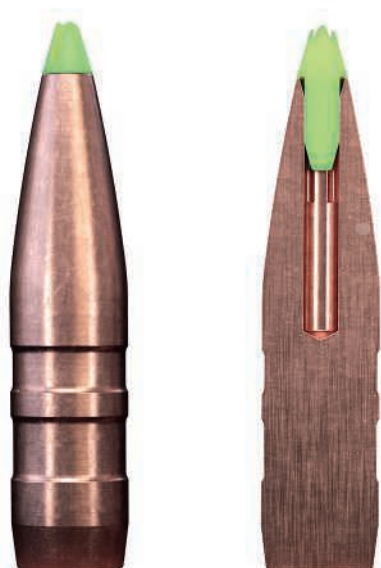
Toinen kipupiste Lapuan näkökulmasta piilee pienoiskivääripuolella. Vaikka tehdas toi markkinoille jo vuonna 2002 lyijyttömiä Naturalis-kupariluoteja metsästykseen, ei pienoiskivääriin ole edelleenkään olemassa teknistä ratkaisua lyijyttömiin patruunoihin.

– Patruunoiden tuotekehitys on oma erikoisalansa, johon tietotaitoa ei joka kylästä löydy. On vaikeaa verrata umpiaineisen eli kupariluodin ja perinteisen lyijysydämissen vaippaluodin tuotekehitystä.

Molemmissa vaikuttavat omat lainalaisuutensa ja kaikki muu ballistiikkaan liittyvä, sanoo Seikkula.

Nykyinen pienoiskiväärin luoti on valmistettu lyijystä, eikä siinä ole vaippaa päällä. Erkki Seikkula maalailee mahdollisuutta, että rajoitusten vuoksi vanhat piekkarit voisivat olla pahimmallaan kohta romurautaa.

– Pienoiskivääripuolella vaikutusta on vaikeaa arvioida. Jos panokset tehtäisiin

Sako julkaisi viime vuonna osumasta laajenevan kupariluotinsa Sako Bladen.

SAKO

Sakon Kari Kuparinen näkee uhkana sen, että vanhemmat metsästäjät voivat rajoitusten vuoksi lopettaa harrastuksensa, jotta heidän ei tarvitse uusia kalustoaan.

Nammo Lapuan Erkki Seikkulan mielestä ampumaradat ja pienoiskivääriin patruunat ovat rajoitusesityksen vaikeimmat kohdat hyväksyä ja saada korvattua.

jostakin muusta materiaalista lyijyn sijaan, jouduttaisiinko vaihtamaan piipuja vai kenties koko asekantra? Vai jouduttaisiinko keksimään joku aivan uusi kaliiperi? Tämä on aivan avoin yhtälö edelleen, mies summaa.

Koneet uusiksi

Myös tuotekehitysjohtaja **Kari Kuparinen** ase- ja patruunavalmistaja Sakolta näkee, että nyt tehdyn lyijykieltoesityksen vaikutukset ovat merkittävät niin metsästykselle, ampumaurheilulle kuin koko alalle.

– Ampumaradat ovat jo nyt ympäristölupien piirissä. Jos niihin jouduttaisiin rakentamaan lisää luotiloukkuja ja muita rakenteita, nousisivat kustannukset suuriiksi ja monet pienet ampumaradat tulisivat varmasti sulkemaan porttinsa, mies sanoo.

– Eniten muutokset vaikuttaisivat haulikkoammuntaan sekä pistooli- ja kiväärilajeihin, joissa käytetään lyijyluoteja. 22 LR:llä ammutaan koko maailmassa varmasti yhteensä enemmän laukauksia, kuin kaikilla muilla kaliipereilla yhteensä.

Patruunavalmistuksen näkökulmasta mahdollinen lyijykielto aiheuttaisi merkittäviä muutoksia tuotannon konekantaan ja menetelmiin. Sakon patruunaliikeyrityksen johtaja **Aki Suvilahti** kertoo, että yleisesti eri valmistajien luotituotannon valmistuslinjat on suunniteltu ja mitoitettu pehmeämpien lyijyluotien valmistamiseen.

– Lyijylle vaihtoehtoiset materiaalit ovat lähtökohtaisesti lujuempia ja niiden muokkaaminen vaatii suurempia voimia ja siten myös suurempia ja raskaampia koneita. Valmistajille tämä tarkoittaa merkittäviä koneiden ja menetelmien kor-

vausinvestointeja, jolloin taloudelliset vaikutukset olisivat erityisesti eurooppalaisille valmistajille suuremmat kuin yhdysvaltalaisille suurvalmistajille, joita kannattelee vahva kotimarkkina, uskoo Suvilahti.

Jotain hyvääkin

Rajoituksissa nähdään myös positiivisia mahdollisuuksia. Tarve kehittää uutta aseteknologiaa piristää markkinoita, ja lihan puhtaus kiinnostaa jo nyt metsästäjää.

– Hirvenmetsästyksessä jo nyt jokainen metsästäjä voi tehdä valinnan, min-kälaisella luodilla eläimen ampuu ja min-kälaista riistalihaa hän perheelleen tarjoaa. Metsästysluotien kehitys on siinä vaiheessa, että tämän päivän umpiaineiset ovat suorituskyvyltään monin kerroin parempia kuin perinteiset lyijysydämit metsästysluodit, ja ilman lyijyä ne ovat myös puhtaampia, Seikkula toteaa.

Myös Kari Kuparinen arvioi, että lyhyellä tähtämellä asekauppaan ja varsinkin haulikoiden hankintaan tulevalla lakimuutoksella olisi positiivinen vaikutus.

– Esimerkiksi vanhemmat haulikko-mallit eivät sovellu teräshaulien ammutaan. Kivääripuolella ei tule todennäköisesti suuria muutoksia, koska uudet korvaavat luotityypit eivät aiheuta muutoksia kivääreiden rakenteisiin. Kivääreitä voidaan kuitenkin jatkossa kehittää rihlanousuja muuttamalla paremmin soveltuviksi kupariluodeille. ■

Edunvalvonnan seuraavat vaiheet

LYIJYRAJOITUSTEN edunvalvonnassa on luvassa kiireinen kevät.

Lyijyhaulien käytön kieltäminen kosteikoilla hyväksyttiin EU:ssa. Sosiaali- ja terveysministeriö on perustanut ministeriötyöryhmän miettimään, valitseeko Suomi niin sanotun Ramsar-rajoituksen vai totaalilyijyhaukiellon. Lehden ilmestyessä sidosryhmien kuulemistilaisuudet on jo pidetty. Metsästäjäliiton mielestä Suomen tulisi pysyä Ramsar-rajoituksessa. Se olisi yhdenvertaista muun Euroopan kanssa, eikä vaarantaisi vesilintujen suojelua, johon rajoitus perustuu.

Erittäin laaja ammuslyijyn ja kalastuspainojen rajoitusprosessi on vielä alkutekijöissään. Euroopan kemikaalivirasto (ECHA) julkaisi helmikuussa yli 900-sivuisen rajoitusehdotuksen ensimmäisen version. Kuusi kuukautta kestävä julkisen kuulemisen aikana kemikaalivirasto ottaa vastaan esimerkiksi todisteita ja uusia tutkimuksia, joilla voi olla vaikutuksia lopulliseen rajoitusehdotukseen.

Rajoituksen suurimpia ongelmia ovat muun muassa ampumaratoja koskeva luotiloukkupakko ja lyijyhaulien yli 90 pro-

sentin vuosittainen keräämisvelvoite ja reunasytytteisten patruunoiden sekä pienriistan metsästyksessä käytettävien kokovaippaisten (FMJ ja OTM) lyijyluotien korvaamisen tekninen haastavuus.

Julkiseen kuulemiseen valmistautumisessa tehdään vahvaa sidosryhmäyhteistyötä muun muassa Ampumaharrastusfoorumin jäsenjärjestöjen kanssa. Kansainvälisesti työ jatkuu yhdessä Euroopan metsästäjien edunvalvontajärjestö FACEn kanssa. FACE julkaisee aiheesta sosioekonomisen tutkimuksen kesäkuussa, ja se lisätään julkisen kuulemisen aineistoon. Metsästäjäliitto käy jatkuvaa keskustelua myös Pohjoismaiden metsästäjäjärjestöjen kanssa pohjoisen alueen metsästyksellisen erityispiirteistä, joita muun muassa liikkuvan hirviradan käyttö ampumarjoittelussa edustaa.

Lisäksi Metsästäjäliitto tekee kevään aikana ainakin testejä kokovaippaisten ja reunasytytteisten lyijyluotien lyijykontaminaatiosta pienriistassa.

Jussi Partanen